

Gemeente Midden-Delfland - Privacyprotocol bodycam(s)

Voorwaarden voor gebruik van bodycams en het opvragen van beelden

1. Inleiding

Als frontlijnwerkers zijn handhavers in de openbare ruimte (hierna: handhavers) dagelijks in direct contact met burgers. Deze contacten zijn wisselend van aard naar gelang de werkzaamheden. Het is een gegeven dat de afgelopen jaren de positie van handhavers in de frontlijn steeds meer naar voren is verplaatst. Dit hangt samen met de terugtrekkende beweging van politie uit segmenten van de handhaving in de openbare ruimte. Werkzaamheden van handhavers worden hierdoor integraler en complexer.

Doordat het handhavend optreden mee is verschoven komen handhavers meer dan voorheen in situaties die tot meer spanningen kunnen leiden. Denk hierbij aan werken in het buitengebied, DHW-controles, evenementencontroles, etc. en recent de handhaving in het kader van de COVID-19 maatregelen. Het vergroten van de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de Handhavers wordt alleen maar crucialer.

Handhavers krijgen bij het uitoefenen van hun taken te maken met incidenten, variërend van verbale tot soms fysieke agressie. Dit gebeurt ook in Midden-Delfland. Uit meerdere onderzoeken, onder meer van Sander Flight¹, is gebleken dat bodycams kunnen bijdragen aan de veiligheid en het veiligheidsgevoel van handhavers. Het filmen met een bodycam is feitelijk een observatie met behulp van een technisch middel: een vorm van versterkte waarneming. De opnamen worden gemaakt door een camera die is bevestigd aan het lichaam of de uitrusting van de drager. De camera registreert datgene waarop hij gericht is, normaliter gebeurtenissen die de handhaver zelf meemaakt, ziet en/of hoort. Dat zijn beelden, geluidsopnamen en meta data (GPS, dag, tijd en uniek nummer). De bodycam registreert beeld, geluid en die meta data.

Gezien bovenstaande is besloten dat de bodycam ook voor de handhavers in gemeente Midden-Delfland onderdeel wordt van de standaarduitrusting.

2. Privacy

Het gebruik van een bodycam betekent het verwerken van persoonsgegevens in beeld- en geluidsmateriaal en metadata dient te voldoen aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna te noemen AVG) vanwege de verwerking van persoonsgegevens in beeld- en geluidsmateriaal en metadata. De bepalingen uit de 'beleidsregels cameratoezicht' van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn eveneens van toepassing.

Artikel 6 AVG bevat een limitatieve opsomming van de gronden die een gegevensverwerking rechtvaardigen. Het artikel behelst bovendien dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuk op de belangen van de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel.

Ingevolge het subsidiariteitsbeginsel mag het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene minder nadelige wijze kunnen worden verwerkt.

Bij de inzet van de bodycam is er sprake van een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De gronden voor rechtvaardiging zijn:

- De noodzaak voor een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke of de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak;
- Uit een aparte belangenafweging blijkt dat de privacy-inbreuk proportioneel is;
- De privacy-inbreuk voldoet aan de subsidiariteitseis;
- Er maximaal rekening wordt gehouden met de privacy van de geobserveerde.

1) Onderzoeker met als specialistisch aandachtsgebied cameratoezicht

Gerechtvaardigd belang/goede vervulling van een publiekrechtelijke taak

De veiligheid van de handhaver in combinatie met de preventie van ongewenst gedrag tegen deze handhaver is een gerechtvaardigd belang. Met de inzet van de bodycam wordt gepoogd om incidenten en onrechtmatige gedragingen te voorkomen. Het gebruik van de bodycam is gericht op de handhaving van de lokale veiligheid en leefbaarheid, een publiekrechtelijke taak van de handhaver.

De gemeente is degene die het doel (beveiliging van de handhavers) en de middelen (bodycam) voor de verwerking van de persoonsgegevens bepaalt en is daarmee verantwoordelijke voor de gegevensverwerking. Het belang van de verantwoordelijke is goed werkgeverschap en bescherming van personeel door de verantwoordelijke en een veilige leefomgeving voor de inwoners. De beelden van een bodycam kunnen worden gebruikt als bewijsmateriaal in een strafzaak en dienen als ondersteunend materiaal inzake bestuurlijke handhaving.

Proportionaliteit

De bodycam wordt aangezet (tijdens de dienst staat deze stand by) wanneer de handhaver in situaties terechtkomt die dreigen te escaleren. De beelden worden versleuteld opgeslagen op een beveiligde server en kunnen niet zomaar worden uitgelezen. Hiervoor is een protocol opgesteld (zie hoofdstuk 4), waarin onder meer wordt vermeld dat de beelden alleen na toestemming van de coördinator door een selecte groep, die is benoemd in het protocol inzage beelden bodycam, kunnen worden uitgelezen. De beelden mogen niet verspreid worden via internet of social media. Door de voorwaarden die gesteld worden aan het gebruik van de bodycam, wordt voldaan aan het vereiste van proportionaliteit.

Subsidiariteit

De veiligheid van de handhavers heeft aandacht. Er wordt met regelmaat aandacht besteed aan de veiligheid van de handhavers en met het oog op de veiligheid worden maatregelen getroffen. Denk hierbij aan het dragen van een steekvest, het bij zich dragen van handboeien en korte communicatielijnen met de hulpdiensten via een C2000-portofoon, waaronder de politie. Bij mogelijk gevaarlijke situaties kunnen twee handhavers worden ingezet om hun taak gezamenlijk uit te voeren. Binnen de gemeente Midden-Delfland is dit in de praktijk niet altijd te realiseren vanwege de personele bezetting. De huidige uitrusting van de handhavers bevat geen middel dat op vergelijkbare wijze kan worden ingezet in escalerende situaties.

Privacy van geobserveerde

De bodycam wordt duidelijk zichtbaar en herkenbaar gedragen.

De bodycam staat in stand-by en wordt pas aangezet wanneer situaties dreigen te escaleren. De meldingen die deze handeling genereert, worden geregistreerd. De bodycam neemt in de stand-by steeds 60 seconden beeld op waarna deze beelden direct worden overschreven met de daaropvolgende 60 seconden beeld. Wanneer de opnameknop wordt ingedrukt, worden de voorafgaande 60 seconden ook vastgelegd. Nadat de bodycam weer in de stand-by stand wordt gezet, loopt de opname nog 60 seconden door. De termijn voor het bewaren van de beelden is 28 dagen.

De leverancier van de bodycam heeft géén toegang tot de camerabeelden.

Mocht er naar aanleiding van een incident een verzoek tot inzage komen, dan wordt dit gedaan volgens dit protocol. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de handhaver aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een verzoek inzage beelden bodycam komt op basis van een formeel strafvorderlijke vordering, worden de beelden ter beschikking gesteld. Een verzoek tot inzage kan schriftelijk worden aangevraagd. Hierbij gelden de voorwaarden dat de verzoeker een aantoonbaar belang heeft bij inzage van de beelden en dat het niet in strijd is met de bepalingen zoals opgenomen in de AVG.

De beelden zijn versleuteld. Bij ontvreemding van de bodycam kunnen de beelden niet zomaar worden uitgelezen.

Bijzondere persoonsgegevens

De AVG noemt in artikel 9 persoonsgegevens die als bijzonder moeten worden aangemerkt.

De Autoriteit Persoonsgegevens beschouwt de camerabeelden van een persoon, ook om opportuiniteitsredenen, niet als bijzonder persoonsgegeven, als:

- I. Het doeleinde van de verwerking niet gericht is op het verwerken van een bijzonder persoonsgegeven dan wel op het onderscheid maken op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
- II. Het voor de verantwoordelijke redelijkerwijs niet voorzienbaar is dat de verwerking zal leiden tot het maken van een onderscheid op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
- III. De verwerking van die bijzondere persoonsgegevens onvermijdelijk is bij die verwerking.

Indien de verwerking van de camerabeelden identificatie tot doel heeft, worden deze wel als ras-gegeven aangemerkt. Identificatie is echter geen doel bij het verwerken van de camerabeelden.

3. Doelen gebruik data

De bodycams zijn bedoeld voor de persoonlijke veiligheid van de handhavers en voor de bevordering van de openbare veiligheid. Van het dragen van een zichtbare bodycam kan een preventieve werking uitgaan. De data kunnen slechts voor enkele doelen worden gebruikt:

1. Ongewenst gedrag te voorkomen of situaties die uit de hand dreigen te lopen te de-escaleren vanwege het besef dat zaken op beeld kunnen komen.
2. Bewijsmateriaal bij een aangifte of klacht.

4. Werkinstructie gebruik bodycam

Gebruik bodycam

De handhaver draagt de bodycam duidelijk en zichtbaar. De bodycam blijft tijdens de dienst stand-by (dit is gericht op de preventieve werking).

De bodycam wordt op initiatief van de handhaver ingeschakeld/in functie gezet op het moment dat de handhaver dit voor zijn of haar veiligheid of voor de veiligheid van derden (collega en/of publiek) nodig acht. Opname geschiedt enkel in de openbare ruimte en openbare gebouwen. Bij 1-op-1 opname van individuen (bijvoorbeeld bij een staande houding) wordt vooraf gewaarschuwd (met luide stem) dat er opnamen gemaakt gaan worden van het individu. Nadat de dreigende situatie voorbij is of als er geen sprake is van escalatie, dan wordt de bodycam door de handhaver uitgezet.

De handhavers maken daarnaast gebruik van het Boa Registratie Systeem (BRS), waarin zij hun ambtelijke bevindingen vastleggen en die, ter uitoefening van hun taak, delen met collega's. Registratie van bevindingen in dit systeem vindt plaats ten behoeve van de handhaver zelf, de werkgever, politie, justitie en overige opsporingsdiensten.

Informeren

Via gemeente Midden-Delfland kunnen burgers informatie opvragen over de werkwijze van de gemeente aangaande de bodycam. De handhaver kan bij vragen ter plekke de burger(s) informeren waar ze terecht kunnen voor informatie over de beelden en binnen welke termijn de beelden worden gewist.

Inname bodycam

Aan het einde van de dienst wordt de bodycam ingeleverd in het gemeentekantoor. De bodycam wordt in het dockingstation geplaatst om op te laden en automatisch uitgelezen en beelden worden opgeslagen op de server of cloud. Deze inname wordt automatisch gelogd in het bodycamsysteem.

Beheer beeldmateriaal

Opslag en beheer van de beelden gebeurt bij het team Openbare Orde en Veiligheid. Opgeslagen beelden zijn versleuteld en worden bewaard op een dedicated server. De bewaartermijn voor camera-beelden is 28 dagen. Als er in die periode geen verzoek tot inzage voor een incident is gekomen, worden de beelden verwijderd. Heeft een bodycam een bepaald incident opgenomen waarvoor een verzoek tot inzage is ontvangen, dan worden de beelden bewaard totdat er een definitief besluit is genomen op het verzoek tot inzage. Bij goedkeuring mag de opname bewaard worden totdat het incident is opgelost.

Mocht naar aanleiding van een voorval c.q. incident beelden ingezien moeten worden, dan wordt dit gedaan volgens dit protocol. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de handhaver aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een formele vordering komt, worden de beelden ter beschikking gesteld. Een verzoek tot inzage voor camerabeelden kan schriftelijk worden gedaan, men dient een aantoonbaar belang te hebben.

Beelden worden niet verder verspreid, ook niet op het internet of op social media. Beelden worden niet gebruikt voor commerciële doeleinden. Het beheer van de server is ingericht volgens de afspraken over de opslag en het wissen van beelden.

De drager kan niet zelfstandig bodycam-opnamen vernietigen. Dat is ook technisch niet mogelijk. Alleen na het indienen van een gemotiveerd verzoek tot verwijdering, kan de teamleider c.q. het afdelingshoofd van de handhaver (hierna: de leidinggevende) de camerabeelden binnen de gestelde zeven dagen definitief verwijderen (bijvoorbeeld indien de boa de bodycam per abuis op kantoor heeft aangezet) indien

duidelijk is dat daarmee geen ander belang wordt geraakt (bijvoorbeeld van burgers die mogelijk een klacht willen indienen).

Bij verlies of diefstal van een bodycam

- Bij ontdekking van verlies, diefstal of beschadiging van de bodycam dient de handhaver dit direct te melden aan diens leidinggevende;
- Bij dit type bodycam kunnen bij verlies of diefstal de beelden niet worden uitgelezen door derden;
- Verlies of diefstal wordt aangemerkt als een beveiligingsincident.

5. Protocol inzage beelden bodycam

Een verzoek tot uitlezing/inzage van de beelden kan gedaan worden door:

De politie of het Openbaar Ministerie. In geval van opsporing en vervolging van strafbare feiten (dit kan alleen op grond van een vordering als bedoeld in artikel 126nd van het Wetboek van Strafvordering);

- De beelden worden in dit geval digitaal verstrekt aan de aanvrager. Uiteraard nadat de benodigde formaliteiten zijn vervuld. De aanvrager is hierna verantwoordelijk voor het beeldmateriaal. De bewaartermijn van zeven dagen kan worden verlengd zolang nodig is voor de afhandeling van de overdracht aan het Openbaar Ministerie.

Een burger die een officiële klacht indient over het optreden van een boa;

- Indien het verzoek van een burger om de beelden waarop hij/zij te zien is te bekijken, wordt gehonoreerd, zal de leidinggevende samen met de betrokken burger(s) en boa kijken en luisteren naar de beelden. Alleen de betrokkene of een gemachtigde persoon (bijvoorbeeld een raadsman) mag de beelden bekijken. Voorafgaand aan het bekijken van de beelden moet de betrokkene of gemachtigde zich middels een geldig identiteitsbewijs identificeren.

Een betrokkene die zijn of haar privacyrechten uitoefent zoals geregeld in artikelen 15 t/m 22 van de AVG (onder meer recht op inzage, recht van verwijdering, etc.).

- Hiervoor geldt het reguliere proces voor rechten betrokkenen van de gemeente Midden-Delfland, zie [https:// www.middendelfland.nl/privacy](https://www.middendelfland.nl/privacy).

Leidinggevende in het geval van een officiële klacht tegen boa.

- Indien het handelen van de boa onderwerp is van een klacht, zullen de beelden ondersteunend zijn aan de beoordeling hiervan.

Ieder verzoek tot uitlezen van de beelden en de afhandeling daarvan wordt apart geregistreerd. Dit wordt opgenomen in het register dat wordt bijgehouden over (het gebruik van) de bodycam. Zo is achteraf te herleiden wanneer een bodycam is ingezet, maar ook van welke specifieke bodycam de beelden afkomstig waren, wie de drager was, wie de beelden wanneer heeft ingezien of aan wie ze zijn verstrekt.

Het inzien van camerabeelden dient altijd goedgekeurd te worden door de teamleider van de boa. Bij diens afwezigheid kan een collegateamleider hiervoor toestemming geven. Het proces start met een verzoek tot inzage.

Een verzoek dient aan volgende voorwaarden te voldoen:

- Indienen digitaal of schriftelijk²;
- Voorzien van identificatie en (mogelijk ook organisatie), telefoonnummer, e-mailadres;
- Aantoonbaar belang voor uitkijken beelden (uitgezonderd de uitoefening van het inzagerecht);
- Datum, tijdstip en plaats beelden

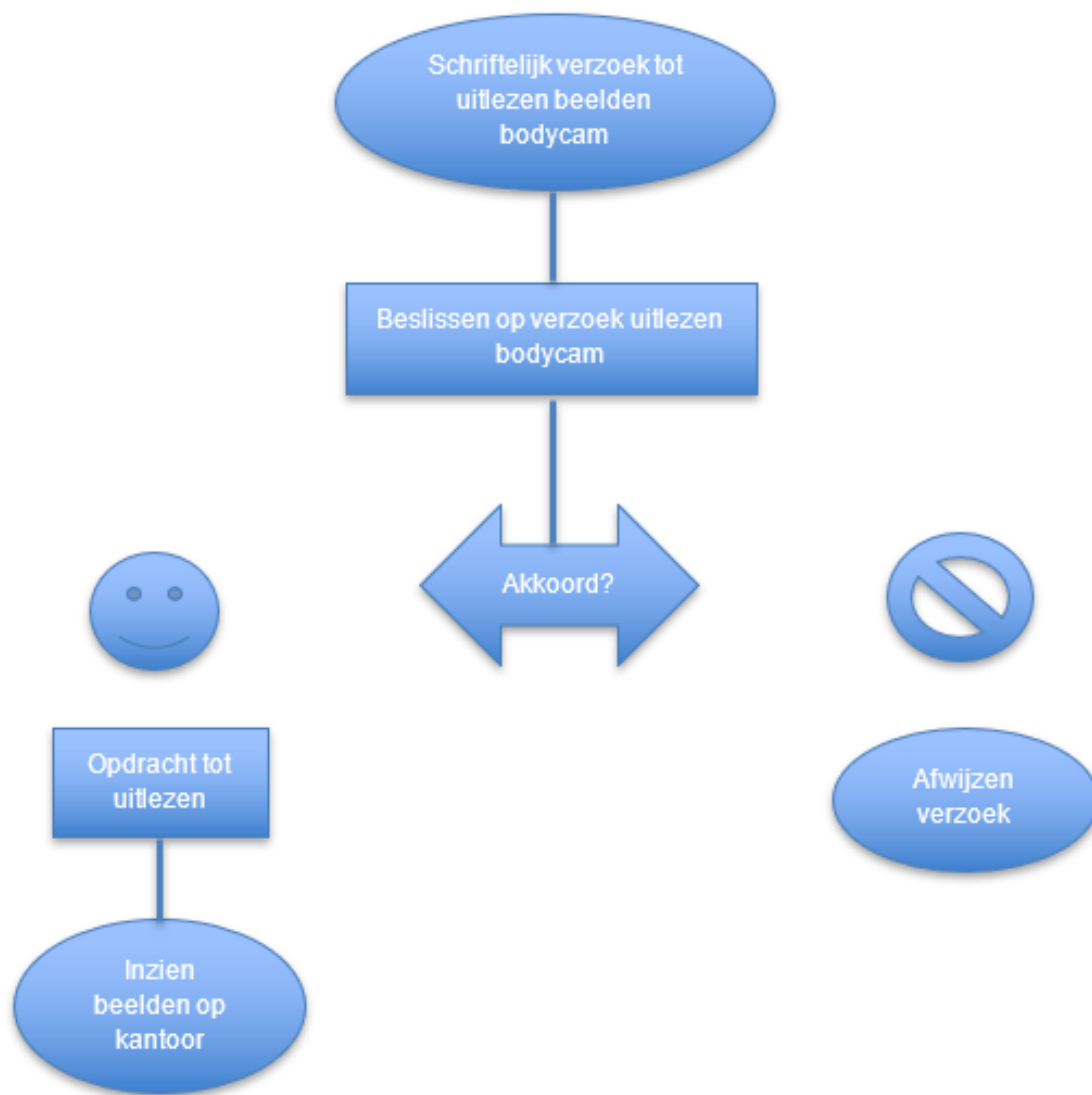
De teamleider beoordeelt het verzoek en geeft wel of geen akkoord. Hierbij wordt uitgegaan van het principe: "Ja, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn". Dit staat beschreven in artikel 23 AVG. Het is niet toegestaan om persoonsgegevens verder te verwerken op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor ze zijn verkregen.

Wanneer het verzoek wordt ingewilligd, wordt er door de teamleider opdracht gegeven om de beelden van de bodycam in te zien. Inzage wordt verleend door samen met de teamleider en een ander, zoals de handhaver die de opnames heeft gemaakt, een andere handhaver of de (loco-)gemeentesecretaris, beelden in een daartoe ingerichte ruimte te bekijken.

2) Procedure rechten van betrokkenen, onder 2. Algemene Uitgangspunten, wijze van indiening

Een betrokkene die is gefilmd kan een verzoek om inzage van beelden indienen. Inzage wordt verleend door samen met de handhaver en/of teamleider de beelden in een daartoe ingerichte ruimte te bekijken.

Tegen het besluit om niet te voldoen aan het verzoek kan verzoeker bezwaar en beroep instellen.

Figuur 1: processchema werkinstructie protocol inzage beelden bodycam

6. Communicatie over het gebruik van een bodycam

Per 1 oktober 2024 zijn we gestart met het gebruik van de bodycam, om de veiligheid van de handhavers nog beter te kunnen waarborgen. Om dit kenbaar te maken is:

- Het protocol gepubliceerd op <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/>;
- Een artikel op de gemeentelijke website geplaatst.

Het artikel op de gemeentelijke website is blijvend terug te lezen en ook op overheid.nl blijft het protocol voor iedereen terug te lezen.